

2021 yılının ilk yarısında Azerbaycan ekonomisi

Petrol Dışı Ekonomi, 2021'in ilk yarısında, güçlü bir iyileşme kaydetmiştir:

- Ekonominin geneli, petrol sektöründeki %4,7 düşüğe karşın %2,1 genişlemiştir. Ham petrol üretimi, 2020'nin ilk yarısıyla karşılaştırıldığında %3,7 daha düşüktü. Aylık bazda %8,4, Haziran'da bir önceki yıla göre 2,9 milyon tona yükselmiştir. Azerbaycan, OPEC+ anlaşması taahhüdünü yerine getirmeye devam etti.. Bu arada doğal gaz üretimi %8,8 oranında artmıştır.
- Petrol dışındaki GSYİH'ye gelince, o da %5,1 oranında artmış, toplam GSYİH'nin %64,2'si kadar olmuştur. Petrol dışındaki ekonomik büyümeyi imalat, ulaşım ve tarım yönlendirmektedir.
- Ekonominin en fazla büyüyen endüstrisi, başını makine ve donanım montaj ve onarımının, tütün, tekstil ve inşaat malzemelerinin çektiği petrol dışı imalattır (%21,7). Bu arada inşaat sektörü bir önceki yıla göre %1,1 daralmıştır. İşgalden kurtarılmış topraklardaki yeniden inşa çalışmalarının inşaat sektörünü canlandırması beklenmektedir. Ulaşım ve tarım sırasıyla %9,9 ve %5,7 büyümüştür. Komşu ülkelerle ilişkilerdeki son gelişmeler ulaşım sektöründe daha da fazla büyümeye işaret etmektedir. Tarım sektöründe işgalden kurtarılmış topraklardaki su ve arazi kaynakları büyümeyi yönlendirmede önemli bir rol oynayacaktır.

Enflasyon, Merkez Bankası hedef bandının üst kısmında hareket etmeyi sürdürmektedir:

- Fiyat düzeyleri Haziran'da bir önceki aya göre biraz azalmış ve yıllık enflasyon, Merkez Bankasının hedef bandının üst aralığı dahilinde kalarak (%2-%6) %4,7'ye düşmüştür.
- Tüketici sepetine dahil edilmiş olan ürünlerin ve hizmetlerin %85,6'sının fiyatı (514'ünden 404'ünün) bir önceki yıla göre artmış, %6,8'ininki azalmış ve %7,6'sınıninki değişmemiştir. Kalemlerin %54,9'unun (282) fiyat artışı, yıllık başlık enflasyonu olan %4,7'den düşüktür.
- Tüketici sepetine dağıtılacak olursa, bir önceki yıla göre gıda fiyatları %5,3, gıda dışı kalemlerin fiyatları %4,6 ve hizmetlerin fiyatları %4 artmıştır. Gıda ve gıda dışı ürünler ile hizmetlerin yıllık başlık enflasyonuna katkısı, sırasıyla yüzde 2,3, 1,1 ve 1,3 (toplam %4,7) olmuştur.
- İdarenin yaptığı fiyat artışları (benzin ve su tedariki hizmetleriyle ilgili olan) ile uluslararası gıda ve emtia piyasalarındaki daha yüksek fiyatlar, yılın ilk yarısında enflasyonist bir etki yaratmıştır.

Emtialar, yılın ilk yarısında ekonomik büyümeyi yönlendirmektedir:

- 2021'in ilk yarısında toplam ihracat %14,6 artmış, ithalat %8 yükselmiştir. Sonuçta, ticari fazla, %26,8 artmış ve 3.420 milyon \$ olmuştur.

- Toplam ihracattaki büyüme, ham petrol fiyatlarındaki iyileşme ve artan doğal gaz ihracatı sayesinde hızlanmıştır. Ham petrol ihracatı hacmindeki (ton cinsinden) %11,7 düşüğe karşın yükselen fiyatlar, petrol ihracatı gelirlerinde %7,6 yükselme sağlamıştır. Bu arada doğal gaz ihracatı %25,8 artmıştır.
- İthalattaki artışa asıl katkırı yapanlar, makine ve donanım, gıda ürünleri, otomobiller ve eczacılık ürünleridir:
  - İthalattaki toplam büyümenin hemen hemen yarısını oluşturan makine ve donanım ithalatı bir önceki yıla göre %14,8 artmıştır.
  - Gıda ürünleri ithalatı, buğday (%30,2) ile sıvı ve katı yağlardaki (%51,9) artışlar sayesinde %18,7 yükselmiştir.
  - Otomobil ithalatı, araba ithalatındaki %39,3 artış (reel olarak %67,6) dahil olmak üzere reel olarak %18,7 ve değer olarak %37,1 artmıştır.
  - Gıda ürünleriyle birlikte tüketim malları ithalatının büyük kısmını oluşturan eczacılık ürünleri ithalatı %40,2 artmıştır.
- Ocak-Haziran 2021'de petrol dışı ihracat, toplam ithalatın %21,6'sı kadar ve 1,162 milyon \$ tutarında olup bir önceki yıla göre %27,5 artmıştır.
- Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası (ACMB) yedekleri, 2020 sonuna kıyasla %1,3 veya 85,9 milyon \$ artarak hemen hemen 6.455,3 milyon \$'a ulaşmıştır.
- Haziran sonunda Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Fonu'nun (ACDPF) varlıkları, Haziran 2021'de 2020 sonuyla karşılaştırıldığında %1,2 artmış, 44.104,9 milyon \$ veya toplam GSYİH'nin %94'ü olmuştur.

Krediler ve mevduat pandemi öncesi düzeylerine yaklaşmakta olup gelir sigortası primleri artışına neden olmaktadır:

- 2021'in ilk yarısında bankacılık sektörünün toplam varlıkları yılbaşından itibaren %3,2 artarak 33,1 milyar AZN olmuştur. Krediler (%4,9) ve menkul değerler portföyü (%14,4) bu yükselişin ana yönlendiricileri olmuştur. Bu arada nostro hesapları %22 ve diğer mali kurumlardaki mevduat %8,2 daralma kaydetmiştir. Hazine menkul değerleri %45,3 büyürken Merkez Bankası tahvilleri yılbaşından itibaren, son 5 çeyreğin en düşük düzeyine kadar, %20 oranında azalmıştır.
- Ticari krediler portföyü, daha çok bireysel yatırımcılara verilen krediler (%30,9) sayesinde %3 büyümüştür. Bu arada tüketici kredilerindeki büyüme %7,6 ile pandemi önceki düzeyine yaklaşmıştır. Konut kredileri portföyü yılbaşından o güne %8,4 büyümüştür.
- Tahsili gecikmiş alacaklar (TGA) toplamı, 2020 sonundakinden 0,2 baz puan düşük olarak %6'ya oturmuştur.
- Mevduat tabanı, yılbaşından o güne %2,1 oranında azalma yaşanması üzerine 24,2 milyar AZN olmuştur. Vadesiz mevduatlarda %8,1 oranında bir artış ve vadeli mevduatlarda da 8,9 milyar tutarında %6,9 daralma olmuştur. Ulusal para cinsinden vadeli mevduat %17,2 büyürken düşüş, yabancı para cinsinden vadeli mevduattan kaynaklanmıştır. Hane halkı mevduatı, %3,1 oranlarında artmıştır.
- Toplam mevduat portföyünün dolarizasyon oranı, 2020 sonuyla karşılaştırıldığında 4,7 baz puan kadar düşerek %51,6 olmuştur. 2020 sonuyla karşılaştırıldığında, vadesiz mevduatlarda 1,6 baz puan kadar dolarizasyon görülürken vadeli mevduatlardaki dolarizasyon 7,9 baz puan kadar düşmüştür. Ocak-Haziran

2021'de ACMB tarafında satılan yabancı para, bir önceki yıla göre %31 daha az ve 2.766,3 Milyon \$ tutarında olmuştur.

- Bankacılık sektöründe, yıllara bölünmüş net kârın Haziran 2021 özkaynağa oranı olarak hesaplanan öz kaynak verimliliği %15,1 olmuştur (Ocak-Haziran 2020: %16,2). Kârın daha düşük olmasının nedeni asıl olarak kayıp kredi karşılıkları ve faiz dışı giderlerdir. Faiz dışı gelir bir önceki yıla göre %31,1 artmışken faiz geliri %5,6 artmıştır.
- 2021'in ilk yarısında toplam sigorta primleri bir önceki yıla göre %11,3 artmıştır.
- Brüt primler 452,4 milyon olmuştur. Hayat sigortası primleri, gelir güvencesi/sigortasının toplam primler içindeki %31,1 payı dâhil olmak üzere piyasanın %42,8'ini oluşturmuştur. Gelir güvencesi/sigortası hayat sigortasının %25,5 artmasının sağlamıştır.
- Hayat sigortası dışındaki sigortalar, zorunlu sigortalardaki %10,5, özellikle de taşınmaz sigortalarındaki %24,7 artış sayesinde %5,7 artmıştır.
- Otomobil sigortaları piyasasında zorunlu sigortalarda %5,9 artış olurken isteği bağlı sigortalarda %15,2 daralma olmuştur.
- İsteği bağlı sağlık sigortası primleri, ülke çapında zorunlu sağlık sigortası uygulaması koşullarında %1,4 düşmüştür.

Merkez Bankası, Para Politikası Komitesi'nin (PPK) Temmuz toplantısında refinansman [faiz] oranını %6,25'te tutmaya karar vermiştir:

- Karar, faiz oranı koridorunun her iki bandı için aynı olmuş; düşük bant için de ve yukarı bant için de sırasıyla %5,75 ve %6,75 olarak sabit kalmıştır. Politika [faiz] oranı 2020'nin başından beri 125 baz puan düşmüştür.
- ACBM, enflasyonun asıl olarak uluslararası emtia fiyatları, idarenin yaptığı fiyat artışları ve ticaret ortağı [ülkelerdeki] fiyat artışlarına bağlı olduğunu belirtmiştir. Merkez Bankası ayrıca parasal koşulların dezenflasyonist karakteristiğini koruduğuna da değinmiştir.
- ACMB'nin son tahminlerine göre enflasyon, hedef aralığın en üst sınırına 2021'in sonunda erişecektir.
- Merkez Bankası, refinansman [faiz] oranının, enflasyonun parasal faktörleri üzerinde kontrol sağlayacak şekilde nötr kaldığını belirtmiştir.
- ACMB'na göre, parasal taban yılbaşından o güne %4 büyümüş ve yılın geri kalanında izleyeceği politika da devlet bütçesi harcamalarının dinamiğine bağlı olacaktır. ACMB, ülkenin stratejik yedeklerinin yılbaşından o güne %2,7 arttığını ve 52,2 milyar \$'a ulaştığını belirtmiştir.
- Merkez Bankası, enflasyon risklerinin, firmaların fiyat belirleme davranışlarının, enflasyon beklentilerinin ve toplam talebin artış hızının bir sonraki faiz oranı kararını etkileyeceğine işaret etmiştir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.